

Krigsleksikon vil speile mangfoldet

284 nordmenn ble dømt som agenter for den tyske etterretningstjenesten Abwehr. Et nytt og ukjent tall fra «Norsk krigsleksikon».

PER HADDAL

Men full oversikt er det umulig å skaffe. Tyske arkiver er slettet, så agentvirksomheten til okkupasjens fordel ligger ennå langt på vei i mørke, fremgår det av første artikkel blant 1000 i et verk som ble lansert i går. Ifølge hovedredaktør Hans Fredrik Dahl finnes det også andre nyheter i leksikonet som ikke bare er resirkulerte.

Redaksjonskomiteen

Helt motstandsfritt har det ikke gått å samle opplysninger. Riksarkivet og Kulturdepartementet har strammet inn på personvernet og taushetsplikten når det gjelder landssvikdømte. Tilstanden er nå mer lukket enn de to-tre første årene etter krigen, understreket en samlet redaksjonskomité. Den består av Berit Nøkleby, Guri Hjelt-

nes, Nils Johan Ringdal og Øystein Sørensen, i tillegg til Dahl.

– Jeg fikk et brev fra Riksarkivaren med pålegg om å søke på nytt dersom jeg skulle benytte opplysninger jeg hadde fått i forbindelse med tidligere arbeider. Jeg søkte ikke. Og det er vanskelig å slette alt som man kan huske, tilsto Ringdal, som synes det er merkelig med en kulturminister som kjemper for ytringsfrihet i andre land

og strammer den inn i sitt eget. For leksikonets redaksjon har det aldri vært tale om å omgås personvernet på en lettferdig måte, het det. Men de fleste opplysningene fantes likevel, riktignok i annen-hånds kilder.

Så her kan man lese om motstandsfolk, angivere, NS-ledere, sentrale tyskere og norske politikere, om evakuering og Auschwitz, gutta på skauen og kvinners inn-

sats. Samt B-såpen og annet hverdags- og kulturliv.

Humor

Humor finnes også, artikler om «jøssinghumor» og om «NS-sjargong», som vel var noe mer krampaktig.

40 fagfolk har levert artikler. Redaksjonskollektivet består av navn som har markert seg i annengenerasjons krigshistorikere, de håper

KRIG I BRED-
DEN: 40 historikere har levert 1000 artikler til det nye Norsk krigsleksikon, med Hans Fredrik Dahl som hovedredaktør. Her kan man bl.a. lese om motstandsfolk, angivere, NS-ledere og tyskere. Foto: NTB

å ha distanse til begivenhetene. Gruppen synes at verket er betimelig fordi størstedelen av dagens norske offentlighet ikke lenger er innforstått med erfaringer, begivenheter og personer fra krigsårene.

Krigsjubileet i mai avdekket behov for enda mer informasjon, understreket Dahl. Tidsskiftet gjør ikke behovet for et referanseverk mindre. Leksikonet er ikke en samling fortellinger av moralsk art med formanende undertone, som mye av norsk litteratur om krigen. Som Sørensen la vekt på, har leksikonet som ambisjon å speile bredten og mangfoldet i historikerens oppfatning av det som skjedde.

I tillegg til NS-folk, trekker leksikonet særlig frem krigsseilere og kommunister. Under lanseringen tok det ikke lang tid før debatten blant de fremmøtte var i gang om kommunistlederen Peder Furubotn. Var han motstandsmann fra 9. april 1940 eller fra det øyeblikk året etter da Hitler gikk inn i Sovjetunionen? Artikkelforfatteren mente at det var et definisjons-spørsmål, hva man legger i begrepet motstand.

Man aner flere skuddvekslinger etter lanseringen også.